

21 Lessen voor de 21ste eeuw

Review door Evert Waterlander RBA, Senior FM Private Clients, Van Lanschot Kempen

Yuval Noah Harari heeft met zijn twee eerdere, goed verkochte, boeken, "Sapiens" (het verleden) en "Homo Deus" (de toekomst) getoond grote interesse te hebben in mens en maatschappij. Deze interesse komt terug, maar het aandachtsgebied in zijn derde boek "21 Lessons for the 21st Century" richt zich meer op het heden. Van dit boek bestaat een Nederlandse vertaling van de hand van Inge Peters.

Het boek start met een economisch toekomstbeeld voor de 21ste eeuw. Hierin staat technologische vooruitgang centraal. Hij schetst een wereld die een grote verandering staat te wachten door de ongekende mogelijkheden van big data, hierop gebaseerde algoritmen, kunstmatige intelligentie en biochemie. Naast positieve kanten ziet Harari hierin ook een grote bedreiging. Om de lezer direct mee te slepen in zijn boek extrapoleert Harari de negatieve kant van deze ontwikkeling naar een maatschappelijk ontwrichtend perspectief. Er is maar een kleine groep mensen die in deze ontwikkeling kan meegaan en een veel grotere groep die op lange termijn buiten de boot op de arbeidsmarkt dreigt te vallen. Dit gegeven is de context van Harari's 21 vragen. Wat kunnen we nu (in het heden) doen om alsnog perspectief en zingeving te realiseren voor deze grote groep mensen met Harari's antwoord als les? Als belegger word ik geraakt door visies die omslagpunten voorspellen. Zijn deze trends werkelijk zo sterk, maakt dat biochemie en big data de sectoren van de toekomst en zijn er grote risico's voor de beleggingen in traditionele sectoren? Ik vervolg zijn boek met interesse. Welke vragen stelt de schrijver zich en hoe verrassend zijn de antwoorden? Ik wordt meegenomen op een reis waarin

een groot aantal hedendaagse thema's aan de orde komen. Dat varieert van politiek, cultuur, normen en waarden, religie tot de informatiemaatschappij en zelfs nepnieuws. Zijn aanpak per thema volgt een vast patroon: als historicus verklaart Harari eerst de huidige situatie en benoemt de uitdaging, geeft dan zijn visie en levert vervolgens veel voorbeelden of cijfers ter onderbouwing van zijn visie.

Het feit dat Harari zijn persoonlijke mening met de lezer deelt en veel moeite doet die te onderbouwen, maakt het boek interessant. Vaak hebben zijn voorbeelden een verrassend perspectief. Hierdoor is het verleidelijk je mee te laten slepen met zijn visie, maar het kan geen kwaad om kritisch te blijven. In dat opzicht is dit boek ook een uitdaging om na te denken over hoe jijzelf staat ten opzichte van een groot aantal hedendaagse onderwerpen.

Terug naar Harari's toekomstbeeld op de 21ste eeuw. Geloof je dat die uitkomt zoals hij dit heeft geschetst? Uiteraard niet. Waarom zou je anders 21 lessen meegeven aan de lezer? We kunnen niet precies weten hoe de toekomst wordt; we weten alleen dat het leven gaat veranderen en dat we ons als mensen onderscheiden door ons denk-

Auteur: Yuval Noah Harari
ISBN: 9789400407855 (Nederlandse vertaling)

vermogen en daarmee aanleg hebben om tijdig bij te sturen. Een geruststelling, anticlimax of gewoon een algemene stelling die hij nodig heeft om zijn laatste vragen en lessen van het boek te presenteren?